

บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด
AIMPHAN PRESS CO., LTD.

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย ๓ เล่ม ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ได้ผ่านการตรวจสอบจากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาให้ความเห็นชอบเรียบร้อยแล้ว

ผู้เรียบเรียง

รศ.ผกาศรี	เย็นบุตร	ค.บ.(ภาษาไทย-ฝรั่งเศส), ค.ม.(การสอนภาษาไทย)
ดร.สุภัค	มหาวรากร	ศศ.บ.(ภาษาไทย) เกียรตินิยม, อ.ม.(ภาษาไทย), อ.ด.(ภาษาไทย)
นางสาวนิธอร	พรอำไพสกุล	กศ.บ.(ภาษาไทย), ศศ.ม.(ภาษาไทย)

ผู้ตรวจ

รศ.ประไพ	เชิงฉลาด	ค.บ.(ภาษาไทย-ฝรั่งเศส), ค.ม.(การสอนภาษาไทย)
ผศ.ชวนพิศ	อิฐรัตน์	อ.บ.(ภาษาไทย), อ.ม.(ภาษาไทย)
ผศ.วิมลศิริ	ร่วมสุข	กศ.บ.(ภาษาและวรรณคดีไทย), กศ.ม.(ภาษาและวรรณคดีไทย)

บรรณาธิการ

นางสาวสุชาดา	วราห์พันธ์	กศ.บ.(สังคมศึกษา), ค.ม.(พื้นฐานการศึกษา)
รศ.สุกัญญา	สุจนายา	อ.บ.(ภาษาไทย), อ.ม.(ภาษาไทย)

ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑

ISBN 978-616-07-0427-9

จัดทำโดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

● ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายการเงินและบัญชี, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง :

๖๗/๑๐๙ หมู่ ๑ ซ.พระแม่การุณย์ ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทร. ๐-๒๕๕๔-๕๕๘๘, ๐-๒๕๕๔-๕๕๙๓, ๐-๒๕๖๑-๕๕๘๐-๒ โทรสาร ๐-๒๕๖๑-๕๕๗๓

● ฝ่ายวิชาการ :

๘๗/๑๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๕๔-๕๕๑๘-๒๐, ๐-๒๕๕๓-๘๑๖๘-๙ โทรสาร ๐-๒๕๕๐-๒๕๒๓

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ๓ เล่ม ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เรียบเรียงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ระดับภาษา คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติ การใช้ศัพท์ทางวิชาการและวิชาชีพ การฟังและการดู เพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การพูด ประเภทของการเขียน การเขียนรายงานและการกรอกแบบสมัครงาน การอ่านบทร้อยกรอง การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่น บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก บทพากย์เอราวัณ และอิศรญาณภาษิต

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ๓ เล่ม ๒ เล่มนี้ จะอำนวยประโยชน์ต่อผู้สอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

มีนาคม ๒๕๕๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ระดับภาษา

๑

ระดับของภาษาทั้ง ๕ ระดับ	๒
ข้อควรคำนึงในการใช้ภาษาในสังคม	๖
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติ

๑๐

วิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้	๑๑
วิธีสร้างศัพท์บัญญัติ	๑๕
การใช้คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติ	๑๗
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๑๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การใช้ศัพท์ทางวิชาการ และวิชาชีพ

๒๐

คำศัพท์ทางวิชาการและวิชาชีพสาขาต่างๆ	๒๒
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การฟังและการดูเพื่อส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

๓๐

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๓๑
หลักการฟังและการดูเพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๓๓
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๓๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การพูด

๓๗

การพูดโต้ว่าที่	๓๘
การพูดอภิปราย	๔๐
การพูดโน้มน้าวใจ	๔๑
มารยาทในการพูด	๔๔
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๔๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ประเภทของการเขียน

๔๖

การเขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น และโต้แย้งในเรื่องต่างๆ	๔๗
การเขียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์	๖๐
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๖๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ การเขียนรายงานและการกรอกแบบสมัครงาน

๖๔

การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า	๖๕
การเขียนรายงานโครงการ	๖๘
การกรอกแบบสมัครงาน	๘๕
มารยาทในการเขียน	๘๙
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๙๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ การอ่านบทร้อยกรอง

๙๑

ความหมายของบทร้อยกรอง	๙๒
แนวทางการพิจารณาบทร้อยกรอง	๙๒
การอ่านและพิจารณาบทร้อยกรองเรื่อง “เด็กน้อยในเมืองใหญ่”	๙๔
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๙๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่น

๙๙

ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น	๑๐๑
ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น	๑๐๑
ลักษณะของวรรณกรรมท้องถิ่น	๑๐๒
ประโยชน์ในการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น	๑๐๓
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๑๐๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก

๑๑๐

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก	๑๑๑
ลักษณะคำประพันธ์	๑๑๒
เนื้อหา	๑๑๓
วิเคราะห์คุณค่าบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก	๑๒๗
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๑๓๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ บทพากย์เอราวัณ

๑๓๔

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบทพากย์เอราวัณ
ลักษณะคำประพันธ์
เนื้อหา
วิเคราะห์คุณค่าบทพากย์เอราวัณ
บทอาขยานจากเรื่อง
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑๓๖
๑๓๘
๑๓๙
๑๔๘
๑๕๒
๑๕๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ อิศรญาณภาษิต

๑๕๕

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอิศรญาณภาษิต
ลักษณะคำประพันธ์
เนื้อหา
วิเคราะห์คุณค่าอิศรญาณภาษิต
บทอาขยานจากเรื่อง
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑๕๖
๑๕๖
๑๕๗
๑๖๑
๑๖๕
๑๖๖

บรรณานุกรม

๑๖๗

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้
๓. วิเคราะห์ระดับภาษา

แนวคิด

การสื่อสารอย่างสัมฤทธิ์ผล ผู้ส่งสารจะต้องรู้ว่าเขียนหรือพูดอยู่กับใคร โอกาส สถานที่ใด เพื่อจะได้พิจารณาถึงเนื้อหาความที่จะส่ง และวิธีส่งสารว่าจะเลือกภาษาระดับใด จึงจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

สาระการเรียนรู้

ระดับของภาษา

ในการสื่อสารกันทั้งในการพูดและการเขียน จะมีทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารจะต้องรู้จักผู้รับสารว่าเป็นใคร มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีความสนิทสนมเพียงใด เพื่อจะได้เลือกใช้ภาษาให้ถูกระดับ ส่วนผู้รับสารก็จะสามารถบอกได้ว่าผู้ส่งสารใช้ภาษาได้ถูกระดับหรือไม่ หากไม่ถูกระดับการสื่อสารอาจไม่เกิดประสิทธิผล นำไปสู่ความเสียหายได้ เช่น พนักงานในบริษัทใช้ถ้อยคำไม่สุภาพกับหัวหน้างาน พนักงานขายใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสมกับลูกค้า นักเรียนเขียนจดหมายลาป่วยโดยใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับครู เป็นต้น ดังนั้น เมื่อจะสื่อสารจึงต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล การสื่อสารจึงจะประสบผลสำเร็จ ระดับภาษาที่ใช้สื่อสารกันแบ่งตามสถานการณ์การใช้ ดังนี้

ภาษาระดับพิธีการ

ภาษาระดับพิธีการ เป็นภาษาที่สมบูรณ์แบบ มีรูปประโยคเป็นประโยคซ้อนที่มีความหมายค่อนข้างมาก ถ้อยคำที่ใช้เป็นภาษาระดับสูง อลังการ งดงาม ไพเราะ และประณีต ผู้ใช้ภาษาระดับนี้จะต้องระมัดระวังอย่างมาก ภาษาระดับพิธีการมักใช้ในงานพระราชพิธีใช้กล่าวสดุดี ไว้อาลัย กล่าวปราศรัย แนะนำบุคคลสำคัญๆ รวมทั้งวรรณกรรมชั้นสูง

ตัวอย่าง

ขอพระบรมเดชานุภาพมาแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช จงคุ้มครองประเทศชาติและประชาชนชาวไทย ให้ผ่านพ้นสรรพอุปัทวภัยทั้งปวง อริราชศัตรูภายนอกอย่าล่วงเข้าทำอันตรายได้ ศัตรูหมู่พาลภายในให้อวดวายพ่ายแพ้ภัย

บันดาลความสุขความมั่นคงให้บังเกิดทั้งภูมิผืนดิน บันดาลความร่มเย็นแก่เอกเณนิกรชน ครบคามเขตขอบขัณฑสีมา

ภาวส บุนนาค : ราชภิสดุดี

จากตัวอย่าง จะเห็นการใช้ภาษาที่อลังการงดงาม มีการใช้คำในระดับสูง ใช้คำภาษาบาลีสันสกฤต ทั้งในรูปคำสมาสและสนธิ เช่น เดชานุภาพ มหากษัตริยาธิราช อุปัทวภัย เนื่องจากเป็นเรื่องของการสดุดีพระมหากษัตริย์

ภาษาระดับมาตรฐานราชการ

ภาษาระดับมาตรฐานราชการ เป็นภาษาที่สมบูรณ์แบบ ถูกหลักไวยากรณ์ ชัดเจน สละสลวย สุภาพ ผู้ใช้ภาษาจะต้องระมัดระวังอย่างมาก มีการร่าง แก้ไข และเรียบเรียงไว้วางหน้าที่เรียกว่าเป็น**ภาษาเขียน** ภาษาระดับนี้จะใช้ในโอกาสสำคัญที่เป็นทางการ ทั้งในการเขียนและการพูด ได้แก่ งานเขียนทางวิชาการสาขาต่างๆ จดหมายราชการ รายงานการประชุม คำสั่ง ประกาศ การประชุมปรึกษาในวาระสำคัญ การเขียนข้อสอบอัตนัย การเป็นพิธีกรรายการที่เป็นทางการ

ตัวอย่าง

คำนำ

๘๐ วันร่วมกันทำความดี

...ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ได้เสด็จฯ ไปทุกแห่งทุกหนทั่วประเทศ เพื่อทรงรับทราบปัญหาด้วยพระองค์เอง ทำให้ทรงทราบถึงความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ ทั้งป่า น้ำ และดิน ความยากจน ความไม่รู้ วิธีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี จนถึงวิถีคิดและจิตสำนึกของคนทั้งประเทศ เหล่านี้ จึงเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมาย ที่เน้นเรื่องการบูรณาการในเรื่องของป่า น้ำ ดิน คน ไปพร้อมๆ กัน

...และเนื่องในปี่มหามงคล ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ปีนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้จัดทำหนังสือ “๘๐ วันร่วมกันทำความดี” ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการทำมาความดีแบบง่ายๆ และทำได้จริงในชีวิตประจำวัน และชักชวนให้คนไทยร่วมทำความดีไปพร้อมๆ กัน เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูทกเวท และแสดงความจงรักภักดีที่มีต่อพระองค์ โดยจะเริ่มกิจกรรมความดีตั้งแต่วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๐ จนถึงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐...

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย :

๘๐ วันร่วมกันทำความดีตามรอยพระราชดำรัสสำหรับคนไทยทุกคน

จากตัวอย่าง จะเห็นภาษาที่มีความชัดเจน ถูกหลักไวยากรณ์ใช้ในการเขียน คำนำหนังสือเป็นภาษาเขียนที่มีการใช้คำราชาศัพท์สำหรับบุคคลที่มีฐานะสูง คือ พระมหากษัตริย์

ภาษาระดับกึ่งทางการ

ภาษาระดับกึ่งทางการ เป็นภาษาที่ยังมีความสุภาพ แต่ผู้ใช้ภาษาไทยไม่ต้องระมัดระวังมากเท่าการใช้ภาษาแบบมาตรฐานราชการ มีรูปประโยคง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน อาจละคำได้บ้าง เช่น ละประธานของประโยค เป็นระดับที่ใช้มากในชีวิตประจำวันทั้งการพูดและการเขียน อาจใช้ในการติดต่อธุรกิจการงาน สื่อสารกับบุคคลที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกัน ใช้เขียนเรื่องที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกำลังฟังผู้เขียนเล่าเรื่องอย่างไม่เคร่งเครียด เช่น การเขียนสารคดีท่องเที่ยว บทความแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่าง

น้ำสะอาดหายากเข้าทุกที

น้ำเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า เป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกชีวิตบนโลกนี้ต้องการ ประมาณ ๙๙% ของปริมาณน้ำในโลกเราเป็นน้ำทะเล น้ำจืดมีอยู่น้อย และปัจจุบันน้ำจืดเริ่มขาดแคลน ปกติที่มาของน้ำจืดคือ ฝนและหิมะ แต่เนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้นและเศรษฐกิจขยายตัว ปริมาณการใช้น้ำจึงเพิ่มขึ้น

น้ำมีน้อยอยู่แล้ว ยังมามีมลพิษเสียอีก ปลายังตายเลย บางแหล่งน้ำถึงกับส่งกลิ่นเหม็น เราจึงต้องเผชิญหน้ากับปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือปัญหาน้ำเสีย

น้ำเสียนั้นเป็นอย่างไร น้ำเสียเป็นน้ำที่มีสิ่งต่างๆ ที่ไม่พึงประสงค์ปะปนอยู่ อันทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมลง น้ำเป็นตัวทำละลายที่ดี และยังเป็นตัวกลางให้อนุภาคของแข็งแขวนลอย น้ำจึงเป็นแหล่งรับสารไว้มาก ไม่ว่าจะเป็นของแข็งหรือของเหลว จำนวนผู้คนมากขึ้นทุกที และการพัฒนาทางเทคโนโลยี ซึ่งช่วยให้ชีวิตสะดวกสบายขึ้นกลายเป็นสาเหตุใหญ่ทำให้น้ำที่เคยสะอาดกลายเป็นน้ำเสีย

ช. กฤษณา : เพื่อนรู้ไหม

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าผู้ส่งสารใช้รูปประโยคไม่ซับซ้อน ไม่ต้องระมัดระวังมากเท่ากับภาษาเขียน เช่น “น้ำมีน้อยอยู่แล้ว ยังมามีมลพิษเสียอีก ปลายังตายเลย” อ่านแล้วเหมือนฟังเรื่องที่ผู้เขียนเล่าอย่างไม่เคร่งเครียด

ภาษาระดับสนทนา

ภาษาระดับสนทนา เป็นภาษาที่ใช้ในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ มีการกร่อนคำ ซ้ำคำ ตัดคำ ใช้คำสแลง คำลงท้าย รูปประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ มีการละประธาน ตามปกติไม่ใช่คำหยาบ ใช้ทั้งในการพูดและการเขียน เช่น การเขียนนวนิยาย บทละคร บทภาพยนตร์ การรายงานข่าว

ตัวอย่าง

คิดอย่างไรกับแวดวงวรรณกรรม?

เคยมีคนถามว่า คิดอย่างไรที่เด็กไทยอ่านแต่นิยายเกาหลี นิยายเพื่อฝัน ตอบไปว่าไม่เห็นเป็นไรเลย ก็เป็นหนังสือเหมือนกัน อาจจะเป็นหนังสือคนละประเภท แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีคุณค่า อย่างน้อยคนอ่านก็จะได้เรื่องของภาษา มันเป็นการเติบโตของแวดวงวรรณกรรมเหมือนกัน แต่เป็นอีกทางหนึ่ง

กับแวดวงนี้ ไม่ได้รู้สึกว่ “วรรณกรรมตายแล้ว” อย่างที่บางคนว่า ก็ยังเห็นคนเดินตามมาอีกเยอะแยะ เพียงแต่ว่าอาจจะฉีกแนวออกไปบ้าง เพราะเดี๋ยวนี้สื่อก็ไม่ได้มีแค่แบบเดียวยังมีพื้นที่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็เป็นการเขียนเหมือนกัน แต่สำหรับวรรณกรรมบ้านเราต้องยอมรับว่าไม่ใช่อะไรที่กว้าง เพราะโดยลักษณะของตัวงานเอง ไม่ได้เขียนเพื่อตามใจทุกคนอยู่แล้ว แต่อย่างไรซะก็ยังมีคนเข้าใจ ยังมีคนที่ชอบมันอยู่ ยังมีคนเดินตามมาเรื่อยๆ วรรณกรรมไม่ตายหรอก

เชตะวัน เจือประโคน : บทสัมภาษณ์ศศิธรณ โมกขะเสน เจ้าของรางวัล ‘ยังไรเตอร์’

ความหวังใหม่วรรณกรรม มติชน ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

จากตัวอย่าง มีการใช้ภาษาในลักษณะของภาษาพูด ใช้ในการสนทนากัน เช่น ก็ยังเห็นคนเดินตามมาอีกเยอะแยะ เพียงแต่ว่าอาจจะฉีกแนวออกไปบ้าง ...แต่อย่างไรซะก็ยังมีคนเข้าใจ

ภาษาระดับกันเอง หรือภาษาปาก

ภาษาระดับกันเอง หรือภาษาปาก เป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการ ใช้ทั้งในการพูดและการเขียนเพื่อแสดงความสนิทสนมคุ้นเคยกัน เช่น เพื่อนฝูง คนในครอบครัว หากเป็นการพูดมักใช้พูดกันในสถานที่ที่เป็นส่วนตัว รูปประโยคย่อมาก มีการตัดคำ ใช้คำสแลง คำต่ำ คำหยาบ คำสบถสาบาน คำภาษาถิ่น ส่วนใหญ่เป็นการพูดมากกว่าการเขียน ที่เป็นการเขียน เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร ข่าวกีฬา จดหมายถึงเพื่อนสนิท การเขียนพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

“ไม่ได้ ทีหลังอย่าไปยอม อีพวกคนงานมันก็แบบนี้แหละ ของที่นี่ก็เหมือนกัน ตอนยังโสดๆ ไม่มีผัวละก็ทำงานกันดี ขยันขันแข็ง พอมีผัวแล้ว หน้อยซั๊กหยิ่ง ทำเชิดว่ามีผัวเลี้ยง ให้อีพวกผู้ชายนั้นแหละตัวดี พอมีเมียทำเป็นจะเลี้ยงเอง ไม่ให้ทำงาน ไม่รู้จะเก็บเอาไว้ทำอะไร ไม่ได้เจียมกะลาหัวเลยว่าคนเรานั้นต้องทำงานหาเงิน อีกหน้อยมีลูกจะเอาอะไรกิน อีพวกผู้หญิงเลยหลงคารมสิเธอ มีผัวแล้วก็ออกไปปรนนิบัติผัว แล้วไง รายไหนรายนั้น สุดท้ายต้องชมขานมาของงานทำ”

เข้มพลอย : ร้านหัวมุม ใน สกุลไทย ฉบับวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ หน้า ๑๒๓.

จากตัวอย่าง จะเห็นภาษาปากอย่างชัดเจนมีการใช้คำไม่สุภาพ เช่น ใช้คำหยาบ คำสแลง เช่น อีพวกคนงาน ผัว ทำเชิด ให้อีพวกผู้ชาย เจียมกะลาหัว ฯลฯ

ข้อควรคำนึงในการใช้ภาษาในสังคม

ผู้ใช้ภาษาในสังคมจะแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม บุคคลในแต่ละกลุ่มก็จะมีความสัมพันธ์ในระดับต่างๆ กัน เช่น พระเจ้าแผ่นดิน พระบรมวงศานุวงศ์ ชนชั้นผู้นำของประเทศ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน จนถึงผู้ใช้แรงงาน ความสัมพันธ์ในระดับต่างๆ

ดังกล่าวจะนำไปสู่การใช้ภาษาที่มีถ้อยคำในระดับต่างๆ กันด้วย ผู้ใช้ภาษาทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารจึงควรคำนึงถึงปัจจัยที่กำหนดการใช้ภาษาในสังคมดังต่อไปนี้

๑. ฐานะทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่น นักเรียนกับอาจารย์ หัวหน้ากับพนักงานในบริษัท นายกรัฐมนตรีกับประชาชน เป็นต้น ผู้ส่งสารต้องพิจารณาว่าผู้รับสารเป็นใคร เพื่อจะได้เลือกสรรถ้อยคำมาใช้ให้เหมาะสมไม่ผิดกับระดับภาษา

๒. กาลเทศะ หมายถึง เวลา หรือโอกาส สถานที่ ในขณะที่กำลังใช้ภาษาอยู่ เช่น ในห้องประชุมโรงเรียน อาจารย์ใหญ่กำลังให้อาสาทนักเรียน ภาษาที่ใช้ต้องเป็นภาษาระดับกึ่งทางการ ซึ่งมีลักษณะประโยคง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน และสุภาพ

๓. เนื้อเรื่อง หมายถึง สารที่ต้องการพูดหรือเขียน ผู้ส่งสารจะเลือกใช้ระดับภาษาแตกต่างกันไป เช่น เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการประกาศทางราชการจะใช้ภาษาระดับมาตรฐานราชการ ซึ่งเป็นภาษาเขียนที่จะต้องระมัดระวัง

๔. วิธีการสื่อสาร ในกรณีการเขียนจะมีทั้งลักษณะปกปิด และเปิดเผย ลักษณะปกปิดจะขึ้นอยู่กับฐานะทางสังคม กาลเทศะ และเนื้อหาของผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เช่น การเขียนจดหมายส่วนลักษณะเปิดเผย ต้องระมัดระวังเพราะจะมีผู้อื่นรู้เห็นด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้ส่งสารได้ เช่น การเขียนไปรษณียบัตรถึงเพื่อนสนิท ถ้าใช้คำในระดับภาษาปาก อาจจะทำให้มีผู้รู้ผู้ส่งสารเป็นคนอย่างไร ส่งผลให้อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ถ้าเป็นการสื่อสารผ่านสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ก็ควรระมัดระวังให้มาก ไม่ควรใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ มิฉะนั้นจะมีผลสะท้อนกลับในด้านลบมายังผู้ส่งสารได้

สรุปสาระสำคัญ

การสื่อสารจะต้องใช้ภาษาให้ถูกระดับของภาษา ซึ่งแบ่งเป็น ๕ ระดับคือ ระดับพิธีการ ระดับมาตรฐานราชการ ระดับกึ่งทางการ ระดับสนทนา และระดับกันเอง นอกจากใช้ภาษาให้ถูกกับแบบของภาษาแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงฐานะทางสังคมของผู้รับสาร เวลา โอกาส เนื้อเรื่อง และวิธีการสื่อสาร ให้สัมพันธ์กับระดับของภาษาด้วย

๑. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ภาษาในระดับต่างๆ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกันในด้าน

- ฐานะทางสังคม
- กาลเทศะ
- เนื้อเรื่อง
- วิธีการสื่อสาร

๒. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันรวบรวมตัวอย่างภาษาระดับต่างๆ จากสื่อมวลชนและสื่อสิ่งพิมพ์ นำมาวิเคราะห์ในชั้นเรียน แล้วบันทึกไว้ในสมุดรวบรวมความรู้ของห้อง

๓. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันบันทึกเสียงของพิธีกร ผู้ดำเนินการอภิปราย จากสื่อโทรทัศน์วิทยุ แล้วนำมาวิเคราะห์ในชั้นเรียนว่าถูกต้องตามระดับภาษาหรือไม่

๔. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาของพิธีกรที่ตนชื่นชอบว่า ใช้ภาษาถูกต้องกับระดับภาษาอย่างไร

๕. ข้อความที่ยกมานี้จัดอยู่ในระดับภาษาใด เพราะเหตุใด

ตัวอย่าง

• จำได้ว่าสมัยผมยังเด็กๆ ก็พบเห็นท่านอยู่หลายหน ที่ได้เจอเจอก็เพราะถูกพ่อหิ้วไปสถานีไทยโทรทัศน์ช่อง ๕ บางขุนพรหม สมัยที่ยังแพร่ภาพเป็นขาว – ดำ ตอนนั้นพ่อไปทำเพลงละครให้ทีวีช่องนี้อยู่หลายเรื่อง

บุรพา อารัมภีร

ฟังพ่อเล่าในสกุลไทย ฉบับที่ ๒๔๗๐ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔

ข้อความนี้จัดอยู่ในภาษาระดับภาษาสนทนา เพราะมีการใช้ภาษาพูด เช่น หลายหน เจอะเจอ ถูกหิ้ว

- ผมชอบวาดรูปมาแต่เด็กและคลุกคลีกับตำราเรียนที่มีรูปภาพประกอบมาแต่เด็ก

เช่นกัน

วินทร์ เลียววาริณ : เดินไปให้สุดฝัน

• เนื้อคู่ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ว่า “ชายและหญิงที่เชื่อกันว่าได้เคยครองคู่กันมาแต่ปางก่อน ชายและหญิงที่เหมาะสมเป็นคู่ครองกัน”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

• ตี๋มาวันละ ๓-๔ แก้ว อาจลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจและมะเร็งบางชนิด เพราะในชามีสารฟลาโวนอยด์ อันเป็นสารที่ดีต่อสุขภาพ

คอลัมน์โฟกัสสุขภาพ : มติชน ฉบับวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑

• บางคนเจ็บไข้ได้ป่วยหนักหนาสาหัส ไม่ยอมปล่อยวาง คิดอยู่นั้นแหละทำไมต้องเป็นเรา ทำไมคนอื่นเขาไม่ป่วย ไม่ยอมรับความจริง เมื่อไม่ยอมรับความจริง ทั้งยังคิดไม่เป็น กายป่วยอยู่แล้วใจจึงป่วยซ้ำหนักเข้าไปอีกเป็นทวีคูณ คนป่วยที่ไม่รู้ทันความป่วยอย่างนี้ สุดท้ายจะตายอย่างทุกข์ทรมานทั้งกายใจ

ว.วชิรเมธี : สบตากับความตาย

• ภาษาไทยเป็นสมบัติของชาติไทย เป็นวัฒนธรรม เป็นเครื่องแสดงความเป็นชาติ และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงคนไทยทุกคนให้รวมกันเป็นชาติ จึงหวังว่าคนไทยทุกคนจะสนใจและใส่ใจเรียนรู้ภาษาไทยให้ถ่องแท้ และช่วยกันรักษารักษาภาษาไทยไว้ให้เป็นสมบัติที่มีค่าของตนและของชาติตลอดไป

กระทรวงศึกษาธิการ : วิถีภาษา ม.๓

• ทำไมเธอเป็นคนอีกนอแรนซ์อย่างนี้ ทุกอย่างปล่อยให้มันชี้นำการชีวิตโดยไม่รับรู้อะไรสักอย่าง ฉันไม่เคยไว้อภัยผู้หญิงคนนี้ ฉันจะสืบเรื่องนี้ด้วยตัวฉันเอง

วราภา : แค้นเสน่หา สกุลไทย ฉบับวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ หน้า ๑๒๐

• แหล่งสารก่อมะเร็งอื่นๆ เช่น มลพิษในอากาศจากรถยนต์ และโรงงานอุตสาหกรรม จากอาหารที่เรากินทุกวัน เช่น สารก่อมะเร็งในอาหารหมักดอง หรืออาหารปิ้งย่าง ที่ไหม้เกรียม ทั้งหมดนี้รวมกันแล้วยังมีสารก่อมะเร็งน้อยกว่าในควันบุหรี่

ศ.พ.ประกิต วาทีสาธกกิจ : คนไทย ไกลทุกข์

๖. นักเรียนควรพูดอย่างไรตามสถานการณ์ต่อไปนี้

- นักเรียนแจ้งอาจารย์ที่ปรึกษาเรื่อง ไม่สบาย ปวดหัว ขอลาหยุดเรียน ๑ วัน
- นักเรียนโทรศัพท์ถึงเพื่อนเรื่อง ไม่สบาย ปวดหัว จะไม่ไปโรงเรียน
- นักเรียนพูดกับเพื่อนใหม่วันเปิดภาคเรียน เรื่องเกี่ยวกับการเรียน
- ลูกน้องพูดกับหัวหน้างาน เรื่อง ลูกไม่สบายขอลากลับบ้านก่อนเวลาเลิกงาน
- เพื่อนพูดกับเพื่อน เรื่องไม่อยากไปต่างจังหวัดเพราะไม่มีเงิน